

de bres

IVN Vecht en Plassengebied laat jong en oud beleven hoe leuk, gezond en belangrijk natuur is. Dat doen we d.m.v. natuuractiviteiten, cursussen, projecten en campagnes. Zelf leren en doen staan centraal. Zie ook <https://www.ivn.nl/afdeling/vecht-en-plassengebied>

De Bres is het tijdschrift voor de leden en donateurs van de IVN afdeling Vecht en Plassengebied. Wij zijn actief in het gebied aan weerszijden van de Vecht met daarin de plaatsen Utrecht, Leidsche Rijn, Vleuten-de Meern, Maarssen, Breukelen, Loosdrecht en Loenen. Dit is een gevarieerd landschap met een rijke natuur. In het gebied organiseren wij wandelingen, lezingen en cursussen. Op deze manier proberen we mensen zoveel mogelijk van het landschap te laten genieten en te laten ervaren hoe bijzonder de natuur is.

Nog geen lid? Ontdek de natuur met het IVN! Bovendien steun je als lid ons werk. Wij willen voor iedereen de natuur dichterbij brengen. Ook voor wie het niet vanzelfsprekend is, zoals ouderen, chronisch zieken en kinderen. Jouw lidmaatschap helpt daarbij.

Vanaf €25,- per jaar ben je al lid, meld je aan via de website <https://www.ivn.nl/steun-ivn/word-lid>

Bericht van de voorzitter

Op het moment dat ik dit schrijf is de – meteorologische – zomer net afgelopen. Maar de zon schijnt en het is ruim 25 graden, dus ik merk er niets van. Als je dit leest, is het ver in de herfst, dus het zal wel koud, winderig en regenachtig zijn. Al weet je dat met de klimaatverandering natuurlijk nooit. Het was me weer een aparte zomer, trouwens. Veel te warm, maar voor de verandering te nat: geen verdroogde, maar verzopen bossen; geen drooggevallen beekjes, maar ondergelopen straten. Ook het politieke klimaat is drastisch veranderd. Het stikstofprobleem is opgelost door het te negeren, de biodiversiteit wordt vergroot door de veestapel niet in te krimpen (koeien zijn toch ook divers – je hebt roodbont en zwartbont) en de wolven krijgen een enkelband, zodat we ze kunnen bekeuren als ze te dicht bij de mensen komen. Maar ter zake: ik heb de afgelopen zomer weer volop genoten van veel verschillende IVN-activiteiten. Het voorrecht van voorzitter zijn is dat je legaal (want belangstellend) bij allerlei activiteiten je neus kunt laten zien. Daarbij valt me iedere keer weer op met hoeveel passie wij onze rol van 'natuurleraar' invullen en uitdragen, en met hoeveel enthousiasme en waardering ons publiek daarop reageert. Alleen is het wel vaak preken voor eigen parochie: de meeste toehoorders hebben een behoorlijke band met de natuur, weten er best veel van, en doen en laten allerlei dingen om de natuur te helpen.

De pop van de Atalanta vlinder (voorplaat)

De rups van de Atalanta vlinder spint een kokertje van één of meer brandnetelbladeren. De bladsteel van deze bladeren wordt gedeeltelijk doorgebeten, waardoor het blad

Daar ligt voor mij, voor ons, en dus ook voor jou, beste lezer, nog steeds een grote uitdaging: hoe bereiken we de grote groep medeburgers die wat onverschillig tegen de natuur aankijken, die tegels of kunstgras in hun voortuin leggen (nooit meer maaien!) en die het prachtig vinden, dat er geen dode vliegen op hun autoruit zitten en geen wespen op hun cola afkomen. Ook die mensen moet we zien te raken, zodat ze meer begrip krijgen voor de natuur en zorgvuldiger met hun leefomgeving omgaan. Met onze huidige aanpak bereiken we die mensen niet genoeg, dus – ik blijf het zeggen – moeten we op zoek naar nieuwe wegen om ons bereik te vergroten. Voordat iedereen nu gaat roepen: "Is onze huidige aanpak dan niet goed?": onze huidige aanpak is prima, die moeten we vooral zo houden! Een nieuwe aanpak gaat over dingen die erbij komen, proefballonnetjes die vaak mislukken en soms een hit worden. Een actueel voorbeeld; het 'natuurcafé' dat we deze zomer drie keer op Vredegoed hebben georganiseerd. Het was een experiment en of het echt beklijft weten we nog niet, maar we gaan het in ieder geval volgend jaar (groter) voortzetten. De herfst is de tijd waarin wij nadenken over de manier waarop we het volgend jaar invullen. Ik nodig al onze leden, dus ook jou, van harte uit om daaraan mee te doen. Bespreek ideeën met elkaar, overstelp werkgroepen en bestuur met suggesties, kijk of je dingen die je nu doet misschien kunt aanpassen om ze laagdrempeliger te maken. Dan maken we samen 2025 nog mooier dan dit jaar!

Nieuw bestuurslid

Sinds mei zit ik in het bestuur van IVN Vecht & Plassengebied. Ik ben Monique, 55 jaar en ik woon met mijn partner en zoon van 14 in Amsterdam. Ik ben gek op alles wat met natuur te maken heeft, en mijn grote passie is vogels. Zodra het kan ga ik naar buiten om te genieten van alles dat groeit, bloeit en vliegt. In 2023 ben ik begonnen met de natuurgidsenopleiding en dit jaar heb ik mijn diploma gehaald. Ik mag me nu dus Natuurgids noemen. De NGO vond ik werkelijk fantastisch. De theorie, excursies en praktijkopdrachten waren voor mij een feestje. Mijn liefde voor de natuur is hierdoor alleen maar toegenomen. Maar goed, de NGO is volbracht,

dus heb ik tijd voor weer iets nieuws :) Vandaar ook mijn interesse in een bestuursfunctie bij IVN Vecht en Plassengebied. In het verleden (en heden) heb ik diverse bestuursfuncties gehad, bij onder andere de Zonnebloem en wat kleinere verenigingen. Dus met mijn ervaring zit het wel goed. Ik vind IVN een prachtige organisatie en ik vind enthousiasmeren door middel van educatie en excursies de manier om mensen meer naar buiten te krijgen, de natuur in. Daar wil ik me graag voor inzetten.

Ik hoop jullie allemaal tegen te komen in de natuur!

Groet, Monique

Een bericht voor mensen met groene vingers

Afgelopen voorjaar werd bij omroep MAX een achtjarige serie vertoond met als titel 'Liefde voor het landgoed'. Deze serie gaf een inkijk in de zorgen van de bewoners over het onderhoud en de erfopvolging van een landgoed dat al eeuwenlang familiebezit is. Met als vraag of dat bezit ook in de toekomst verzekerd is. De serie richtte zich vooral op evenementen om geld te genereren, de inzet van vrijwilligers bij deze activiteiten en op het onderhoud van de buitenplaats. De situatie van de Commelinhof in park Vechtenstein is vergelijkbaar met de buitenplaatsen die in het MAX programma aan de orde kwamen. Ook de Commelinhof drijft op de inzet van vrijwilligers. Met het verschil dat de buitenplaats Vechtenstein in de loop van de eeuwen vele malen in andere handen is overgegaan.

In 1387 behoorde het huidige Vechtenstein tot het grondgebied van 'Het Goed ten Bussche'. Ridder Gijsbrecht van IJsselsteyn had de hofstede 'in leen' van de bisschop van Utrecht. In 1593 werd 'Het Goed' verkocht aan Cornelis van Heemskerk en Aert ten Grootenhuys. Zij verdeelden 'Het Goed' in twee gelijke delen. Het deel van Van Heemskerk heette vanaf die tijd 'Huis ten Bosch'. Het deel van Grootenhuys behield de naam 'Het Goed ten Bossche'. In 1629 werd het perceel aan de Vecht verkocht aan Jan Gerritz Meyen uit IJsselstein die er een huis liet bouwen. In 1664 werd de buitenplaats verkocht aan Gaulliam Domis en in 1651 aan Hendrik van Uffelen uit Antwerpen. Bij de overdracht werd in de akte voor het eerst de naam Vegtstein gebruikt. In 1668 werd Vegtstein vervolgens verkocht aan Johannes Hondius, predikant te Maarssen. Na Johannes werd Lucas Hondius in 1676 eigenaar van de buitenplaats. Lucas Hondius trouwde in 1683 met Cornelia Commelin, de dochter van de Amsterdamse botanicus Johannes Commelin (1626-1692). Hij interesseerde zich van jongs af aan voor genees- en kruidkunde, deed zijn kennis op bij een drogist in Amsterdam en verwierf als koopman rijkdom bij de verkoop van medicinale planten. Toen de Vroedschap van Amsterdam besloot tot de aanleg van een Artsenijhof (de huidige Hortus Botanicus) in de Plantage, werden Joan Huydecoper en Johannes Commelin benoemd tot toezichhouders. In 1676 gaat hij op de hofstede Zuyderhout aan de Haarlemmerhout wonen.

De Commelinhof bestaat sinds 1992 en wordt sinds 2010 beheerd door een werkgroep van IVN Vecht & Plassengebied. In de hof staan ruim 350 soorten planten plus een monumentaal tuinhuisje waar de werkgroep gebruik van maakt. In 2015 is een strook van het parkbos bij de tuin getrokken en ingericht door ontwerpster Annemiek Steffers-Bakker van Maatwerktuinen.nl. Twee jaar geleden is, na de sloop

van een oude schuur die de kinderboerderij gebruikte als opslagplaats, deze grond bij de tuin getrokken. De hof wordt al een aantal jaren van een tuin met een grote verzameling planten omgevormd tot een stinzenplanten tuin. De werkgroep Commelinhof nodigt mensen met groene vingers uit om zich bij ons aan te sluiten. Kom je in het voorjaar op je volkstuin amper toe aan het poten van aardappelen, of zit in de zomer oogst en vakantie elkaar in de weg, kom je dan uitleven in de Commelinhof, waar je al doende alles leert over stinzenplanten: bosplanten die in het voorjaar bloeien voor het blad aan de bomen komt.

De werkgroep Commelinhof bestaat uit: Minke Schröder, Pien Jansen, Bernadet Sijmons, Jan van Schooten, Reint Dragt, Terenia de Reus, Henny Suidman, Dries Koster en Paul van Gulik, en is bereikbaar via: commelinhof@ivnvechtplassen.nl
Jaap Stavenuiter

Het reilen en zeilen in de Commelinhof

Na de jaarlijkse opening op zondag 18 februari, waar traditiegetrouw genoten werd van een glas glühwein en zelfgebakken lekkernij, ontvingen we zo'n 240 bezoekers, waarvan het merendeel op de zondagen. We zijn heel blij met die IVN-ers die met ons de zondagsdienst draaien, bedankt daarvoor. Het is altijd leuk te horen hoe de bezoekers genieten van de tuin en het een zeer bijzondere plek vinden. Daar zijn wij het helemaal mee eens. Toch krijgen we ook wel eens een bezoeker die denkt dat wij alleen onkruid verbouwen. Het was een verrassing van een stinzenplantenspecialist uit Haarlem te horen dat hij van de hof had gehoord omdat er de grootste soortenrijkdom te vinden is.

Op 11 november 2023 werd het eerste bloeiende sneeuwkllokje gespot en vanaf dat moment was er vrijwel iedere week een nieuwe verrassing te vinden. We hadden te maken met het natste voorjaar in onze beheersperiode. De vele naaktslakken vonden veel lekker, zo lieten ze een zojuist aangeschaft peperboompje totaal kaal achter. Ze waren ook dol op zevenblad, waarvan ze de stengels helaas lieten staan. De tuin was open tot zondag 12 mei. Daarna neemt de bloei van de voorjaarsbloemen in de tuin af. Daarna zijn we onder andere druk met het schoonhouden van de paden.

Dit jaar zijn we een aantal zaterdagen open geweest zodat ieder die dat wilde ons kon helpen. Helaas werd daar geen gebruik van gemaakt.

Vorig jaar is een groot aantal bomen gekapt. Daarvoor in de plaats zijn een walnoot, een kweepeer, een moerbeiboom en een zakdoekjesboom geplant. De laatste bracht meteen al twee zakdoekjes voort. Op dit moment zijn we druk met het onderhoud van de tuin en de paden. Ook wij werden geconfronteerd met overweldigende groei en bloei van de planten. Een hele klus om dat bij te houden.

Minke Schröder

Een Ministerie van Klimaat en Groene Groei

Op 2 juli 2024 kampeerden we op een Landschapscamping aan het Grevelingenmeer in Zeeland tussen de plaatsen Zonnemaire en Brouwershaven, een eldorado voor zowel campinggasten als tuinvogels. Nieuw voor ons was de vliedberg op het terrein: een terp-achtige heuvel van 4-5 meter hoog als vluchtplaats in geval van nood. Zonnemaire is een dorp waar de bewoners elkaar kennen, waar de deur van de dorpskerk slechts met een haakje afgesloten is, en de Nacht van Oranje voorafgaand aan Koningsdag groots wordt gevierd. Brouwershaven moest het vroeger hebben van de handel en de visserij; tegenwoordig liggen de havens vol jachten. Overdag staan de deuren van de imposante 15^e - eeuwse Grote of Sint Nicolaaskerk altijd open. Het dak van de kerk, vervaardigd door vele scheepstimmerlieden, heeft de vorm van een omgekeerde scheepsromp. Het gebouw heeft nog steeds te lijden van de overstroming in 1953. Bij het drogen van muren en pilaren kristalliseerde het zout, waardoor de pleisterlaag volledig werd geruïneerd.

Aan de zuidkant van Schouwen is tussen 1991 en 2014 - als onderdeel van het Nationaal Park Oosterschelde, onder de naam Plan Tureluur - landbouwgrond teruggegeven aan de natuur. Je kunt je afvragen of het de boeren

van Schouwen geïnspireerd heeft om zelf ook natuurvriendelijker te gaan telen. In ieder geval wordt in Schouwen nog volop gespoten met 'gewasbeschermingsmiddelen'. Hopelijk geeft de nieuwe minister van Klimaat en Groene Groei hun een zetje in een andere richting.

2 juli 2024 was ook de dag dat de ministersploeg werd geïnstalleerd, waaronder Sophie Hermans, de minister niet Vóór maar Van Klimaat en Groene Groei. Als minister Van beheert zij een eigen departement en beschikt over een eigen begroting. Als minister Vóór zou zij als het ware inwonend zijn bij een ander departement en over minder invloed gehad hebben. Ze zit er dus bepaald niet voor spek en bonen. Het moet de Koning overigens toch zwaar zijn gevallen om een ploeg te installeren waarbinnen ideeën de ronde doen die nu tijdelijk in 'een lekkende' ijskast zijn gezet. 'Groene Groei' is een begrip dat al gebruikt werd in het rapport van de Club van Rome uit 1972. Of de term Groene Groei nu gebruikt wordt met de nadruk op Groei om de eigen achterban gerust te stellen of met de nadruk op Groen zoals dat oorspronkelijk bedoeld was moet nog blijken.

Voorstanders van Milieu en Groene Groei die groei benadrukken, waaronder econoom Barbara Baarsma, stellen dat - ondanks het feit dat ze er niet zeker van zijn dat de klimaatdoelen gehaald worden - veranderingen niet mogelijk zijn zonder groei. Bij een krimpende economie lopen de belastinginkomsten terug die nodig zijn om de transitie naar een

groene samenleving te betalen en de voorzieningen op peil te houden. Ze gaat ervan uit dat de kiezers daar niet mee zullen instemmen.

In het Volkskrant Magazine van 6 juli jl. is een interview afgedrukt met Sandra Phippen, praktijkhoogleraar duurzaam bankieren aan de Rijksuniversiteit Groningen en hoofdeconoom bij ABN AMRO. Bij deze bank stuurt ze een team aan dat economische analyses en scenariostudies maakt voor de bank, de klanten en de buitenwereld. Noem haar geen idealist, gedreven econoom of activist. Haar focus op klimaatverandering heeft volgens haar niets met ideologie te maken. Het doel van maximaal 1,5 graad opwarming van de aarde gaan we niet halen, zegt ze. En om nul uitstoot in 2050 te kunnen halen moeten we jaarlijks 8% CO₂ minder uitstoten. Klimaatverandering is een economisch risico. De kosten van de gevolgen van niets doen, zoals overstroming, verdroging, en ontworteling, resulteren in een krimp van de wereldeconomie op termijn met 20%. Wel iets doen - weg van fossiel, zuiniger met energie omspringen, alles zo duurzaam en groen mogelijk - gaat 2% van de wereldeconomie kosten. Met andere woorden: we lopen 18% schade op als we op onze handen blijven zitten. En wat we nu doen is elkaar voor die 2% de tent uitvechten. Als de generatie van de toekomst nu zou leven, zou ze geen moment twijfelen over wat de voorkeur heeft.

Jaap Stavenuiter

In 2003 heeft beeldend kunstenaar Marcel Blekendaal de polderwachter in het Hollandse landschap geïntroduceerd. Een boswachter zonder bos, maar met weilanden. De polderwachter maakt wandelingen in de polder, op klompen, met een polsstok. Als “beeldend kunstenaar” werkt hij aan de verbeelding van de polder. Niet met objecten, niet met schilderijen, maar met spannende verhalen en af en toe een indrukwekkende gebeurtenis. Uw “beeld van de polder” zal na de wandeling nooit meer hetzelfde zijn. De polderwachter is een wandelend kunstwerk en vertelt verhalen. Geïntroduceerd door zijn maker om het landschap niet verder in te vullen met fysieke objecten. De polderwachter is even aanwezig, werkt aan een imaginair beeld en verdwijnt dan weer. Hij laat niets anders achter dan zijn voetstappen.

Pas op!

“Pas op, dit bruggetje kan glad zijn”. Of bij het polsstokspringen: “Let op dat je aan de overkant naar voren valt en niet naar achteren. Want dan heb je alsnog een nat pak”. Of: “Stap niet in de BBB (brandnetel, braam en berenklaauw)”. Allemaal waarschuwingen die ik in meer dan duizend wandelingen in de afgelopen twintig jaar vele malen heb gegeven. Of de veruit meest gebruikte: “Pas op, hondenstront”! Als natuurgids ben je tot op zekere hoogte verantwoordelijk om de groep langs de gevaren in de Hollandse natuur te loodsen. Ik probeer de laatste tijd ook stevast het gevaarlijkste dier van Nederland een plek te geven met de waarschuwing: “Vanavond na de wandeling even teken-controle uitvoeren als je onder de douche staat!” Maar de teek wordt bedreigd in zijn status van ‘gevaarlijkste dier van Nederland’. Door de wolf. Nou valt het aantal slachtoffers dat beide gemaakt hebben nog volstrekt niet te vergelijken. Bij menselijke slachtoffers ligt de teek ver voor en voordat de wolf de hond heeft ingehaald wat betreft gedode schapen zijn we ook nog heel wat boze boeren bestuurders verder. (De efficiëntie van de vleesverwerkende industrie van de mens laten we buiten beschouwing want dat maakt deze slacht-wedstrijd heel oneerlijk). Maar de wolf heeft nou eenmaal het imago van bloeddorstige moordenaar.

Hij komt al jaren voor in mijn verhaaltjes. In het begin alleen in een sprookje, als VW, Vriendelijke Wolf. Hij zat er aan te komen en ik deed mee met een campagne om zijn slechte imago wat op te poetsen. “Als je opgegeten bent door een wolf kom je er ook weer levend uit” bracht ik aan de man. Geïnspireerd op Rood Kapje, haar oma en de zes geitjes (de zevende zat in de klok). Maar toen was hij er: de eerste wolf. Ik paste mijn verhaal een beetje aan. Ik gaf hem een rol in het wildbeheer in onze natuur. “Als een wild rund z’n poot breekt, hoort daar eigenlijk een wolf bovenop te

zitten om er netjes een eind aan te maken. Maar we hebben nog niet voldoende wolven om ons hele wildbeheer te doen. Dus dan schiet de boswachter die gewonde beesten er uit”. Wat de natuur betreft: welkom wolf.

De laatste stand van zaken is dat we ondertussen tien wolvenroedels in Nederland hebben. Dus het gaat goed. Maar ze houden zich helaas niet helemaal aan onze natuurbeheerregels: om alleen het beheer te doen in natuurgebieden die als zodanig zijn aangemerkt. Nee, natuurlijk niet. Een paar makke schapen in een afgesloten ruimte is natuurlijk een veel makkelijker prooi (met dank aan de efficiëntie van de vleesverwerkende industrie) dan een hert in het wild. U gaat toch ook geen varken slachten terwijl je zo bij de Mac naar binnen kan driven?

Maar goed; terug naar de wolf. Natuur prikt, jeukt en stinkt, maar als de natuur je ook om gaat duwen, laat staan opvreten, dan wordt het wel heel spannend... En spannend is leuk, maar het moet wel veilig blijven. Dus de wolf moet gezenderd of gepaintballd. Of de veiligste variant: afgeschoten. Het alternatief is dat we ons beeld van de natuur gaan aanpassen. Dat we weer wennen aan het feit dat er soms dingen misgaan. Dat je te water kan gaan bij het polsstokspringen, dat je kan worden gestoken door een mug of gebeten door een teek en dat je in botsing kan komen met een wolf. Of met een kudde koeien... Ik pleit voor dat laatste. Dus aan ons, natuurgidsen om de mensen niet alleen te wijzen op de mooie plantjes en diertjes, maar ook op de gevaren (groot en klein, wolf en teek) in de natuur. Dat je niet met je hond door een kudde koeien moet gaan wandelen, dat je na een wandeling ’s avonds even een teken-controle moet doen en dat je een wolf met rust moet laten. Geen voer, geen selfies. De mens staat niet meer alleen bovenaan de Hollandse voedselketen. De wolf staat naast ons. Pas op!

De Polderwachter

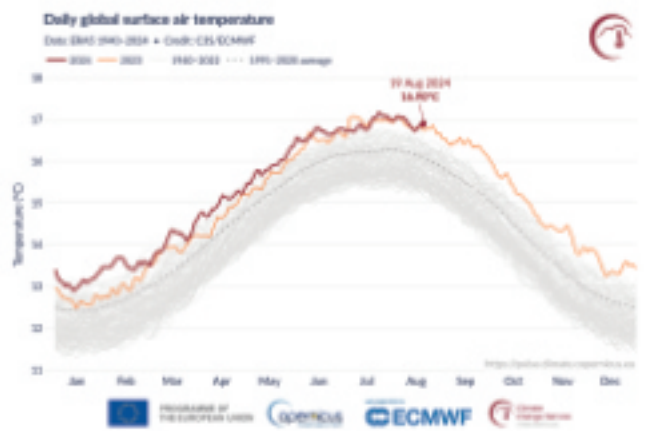

Wat voor weer vandaag?

De Aarde heeft hoge koorts

Copernicus is het aardobservatie programma van de Europese Unie, dat online ook veel gegevens over het klimaat op aarde aanbiedt. Op basis van alle beschikbare weerrapporten en satelliet-waarnemingen wordt een dagelijks gemiddelde van de temperatuur van de gehele wereld gepubliceerd.

Figuur 1 toont een grafiek van de gemiddelde wereldtemperatuur bij het schrijven van dit artikel. De grafiek toont een curve met een golf. Het dal van de golf valt samen de winter op het noordelijk halfrond en de top met de zomer. Dit komt door de verdeling van de land en watermassa's over de aardbol. Op het noordelijk halfrond is meer land te vinden dan op het zuidelijk halfrond. Land warmt sneller op en koelt ook sneller af, terwijl water dat veel langzamer doet en daardoor de temperatuur op het zuidelijk halfrond meer matigt. De grijze bundel toont voor elk jaar over de periode 1940-2023 de gemiddelde dagelijkse wereldtemperatuur, met de stippellijn als gemiddelde over die periode. De oranje lijn is van 2023 en daarin is een opvallende trendbreuk waar te nemen vanaf de zomer. Sedert juni 2023 is de wereld temperatuur vrijwel constant hoger dan de grijze bundel en het huidige jaar doet daar nog een schepje bovenop. Op 22 juli 2024 werd een wereldgemiddelde van 17,16°C genoteerd en een dag later werd dit bijna geëvenaard met 17,15°C, in beide gevallen ongeveer 0,9°C te hoog

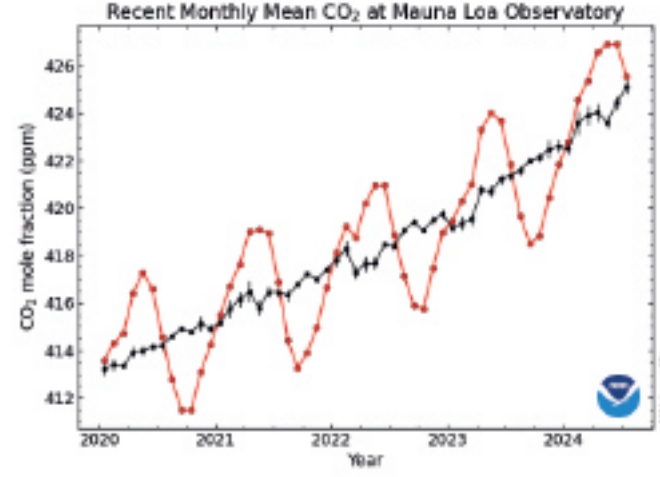

Figuur 1: Copernicus met live data van de gemiddelde dagelijkse wereldtemperaturen: <https://pulse.climate.copernicus.eu/>

ten opzichte van het normaal, de stippellijn. Bijzonder is dat dit samenviel met een extreme hoge temperatuur op Antarctica, waar het op veel plaatsen meer dan 20°C te warm was voor de tijd van het jaar. Deze winterse hittegolf bracht daar ook ongekend extreme hoeveelheden sneeuw. Dat ons klimaat op hol dreigt te slaan komt onder meer ook door de toename de hoeveelheid broeikasgassen in de atmosfeer door toedoen van de mens.

Al sedert 1960 wordt de concentratie koolstofdioxide op Mauna Lowa Observatory te Hawaii gemeten door de Amerikaanse weerdienst NOAA. De rode lijn in de grafiek van figuur 2 laat de metingen zien van de laatste paar jaar. Ook hier zien we een golfpatroon van de maandelijkse gemiddelden. Deze metingen zijn gedaan het op noordelijk halfrond en de dalen vallen samen het maximum van de plantengroei op dit halfrond; dan wordt er n.l. veel koolstofdioxide uit de lucht gehaald. In de winter rot het afgevallen blad weg en komt het koolstofdioxide weer vrij in de atmosfeer. Op het zuidelijk halfrond is te weinig plantengroei om het vrijkomende koolstofdioxide weer op nemen en daarom stijgt dit broeikasgas gedurende de winter van het noordelijk halfrond. Algen in de oceanen kunnen de rol voor compenserende opname van koolstofdioxide niet aan. Daar bovenop komt dan ook nog de extra uitstoot van onze maatschappelijke activiteiten. De zwarte lijn in de grafiek is de stijging van de koolstofdioxide gecorrigeerd voor de seizoensinvloeden.

Ton Lindemann

Figuur 2; NOAA met live data van dagelijkse koolstofdioxide data: <https://gml.noaa.gov/ccgg/trends/>

Bewerkt naar: <https://www.knmi.nl/over-het-knmi/nieuws/volg-het-klimaat-op-de-voet>

Broedende merels; hoe gaat het met ze?

In de periode 2013-15 was de merel de meest talrijke broedvogel van Nederland. De laatste jaren nam de soort echter sterk af. Sinds 2016 speelt verhoogde sterfte als gevolg van besmetting met het Usutu-virus hierbij waarschijnlijk een grote rol. Maar er lijkt meer aan de hand.

De merel (*Turdus merula*) was tot twee eeuwen geleden een broedvogel van met name bosranden en bossen. Vanaf het begin van de 20^e eeuw koloniseerde de soort steden en dorpen, en ook na de Tweede Wereldoorlog bleef het steeds beter gaan met de broedpopulatie. Door inpolderingen, aanleg van bossen en uitbreiding van steden, dorpen en parken, werd het potentiële leefgebied voor de merel steeds groter. De toegenomen oppervlakte en ouderdom van het bos, en veranderingen in de landbouw, met aanvankelijk meer regenwormen door toegenomen bemesting van graslanden, zullen ook aan de toename gedurende de 20^e eeuw hebben bijgedragen. Tegenwoordig bevinden de hoogste dichtheden zich in het stedelijk gebied - vooral in open naoorlogse bebouwing met veel groen - en daarnaast in agrarisch cultuurland en in gevarieerde loofbossen. De belangrijkste eisen die merels aan hun broed-omgeving stellen bestaat dan ook uit forse struiken en bosjes om te nestelen, in combinatie met korte begroeiing om te foerageren. In de broedtijd eten ze vooral regenwormen en andere ongewervelden, die ze vooral verzamelen in gazons en bodemstrooisel. Merelvrouwtjes kunnen in een seizoen tot wel zes broedpogingen doen, waarvan maximaal vier succesvol kunnen zijn. Predatie speelt een grote rol in het broedsucces van merels en de openheid van het nest kan het risico op predatie verhogen. In het stedelijk gebied zijn klimop (*Hedera helix*) en laurierkers (*Prunus laurocerasus*) de twee meest gekozen nestplekken.

In het voorjaar van 2016 werd het Usutu-virus voor het eerst in ons land vastgesteld en vond

aanzienlijke sterfte onder de merels plaats. Ook in 2017-2019 was dat het geval, zij het in mindere mate. Waarschijnlijk als gevolg van dit virus nam de landelijke broedpopulatie met ongeveer een derde af. Opvallend is dat de afname sterker was in het stedelijk gebied: in Limburgse steden verdween waarschijnlijk twee-derde van de merels. Om meer aandacht te vragen voor de merel hebben Sovon en Vogelbescherming 2022 uitgeroepen tot 'het Jaar van de Merel'. Aan vrijwilligers werd gevraagd om nesten van merels te lokaliseren en door het seizoen heen te volgen. Er werd op grote schaal gehoor gegeven aan deze oproep, ook in het pilotjaar 2021. In deze twee jaren werden data verzameld over resp. 361 en 535 nesten, wat aanzienlijk meer is dan het gemiddelde van 83 per jaar in de periode 1995-2020, toen de eerste gegevens over reproductie van de merel zijn verzameld door Sovon en Vogeltrekstation.

Analyse van de broedresultaten in 2021-22 laat zien dat er vooral verschillen zijn tussen bos en stedelijk gebied. Nederlandse merels starten in stedelijk gebied gemiddeld zes dagen eerder met de eileg dan in bos. Dit is ook in buitenlands onderzoek vastgesteld, net zoals dat merels in de stad vroeger in de ochtend zingen en gedurende de dag langer actief zijn. In de literatuur wordt wel gesproken over twee mereltypen, namelijk 'stadsmerels' en 'bosmerels' en door beperkte genetische uitwisseling verschillen deze typen ook in hun DNA. Het is echter de vraag in hoeverre stedelijke populaties strikt geïsoleerd zijn ten opzichte van nabijgelegen plattelands- en bospopulaties. Onderzoek in Z-Duitsland vond geen bewijs voor genetische differentiatie tussen stad- en nabijgelegen bospopulaties. Maar het is niet uit te sluiten dat dit in de toekomst wel zou kunnen ontstaan, gezien de toenemende urbanisatie in Europa.

In de jaren 2021-22 was gemiddeld 26% van de merellegsels succesvol (van totaal 2639 nesten). In stedelijk gebied resulteerden nesten vaker in één of meer uitgevlogen jongen dan in bos. Maar daar staat tegenover dat het nestsucces in de steden ten

opzichte van de jaren negentig ongeveer gehalveerd lijkt. Ook in het bos lag het aandeel succesvolle nesten in 2021 en 2022 lager dan in de voorafgaande tijdspannen. Over mislukkingsoorzaken was weinig informatie beschikbaar, maar het lijkt erop dat predatie door o.a. huiskat (*Felis silvestris catus*), steenmarter (*Martes foina*), bruine rat (*Rattus norvegicus*), en ekster (*Pica pica*) een belangrijke rol speelt. Daarnaast werd in een aantal gevallen ook verstoring door de mens en slecht weer gemeld. Mogelijke oorzaken van aantalsverminderingen van de merel – naast het Usutu virus – zijn helaas nog niet duidelijk. In eerste instantie leek dat de toegenomen verstedelijking een positief effect had op de merelpopulaties, maar recent negatieve trends in aantallen en nestsucces in urbaan gebied van het dichtbevolkte Nederland laten zien dat de merel het tegenwoordig moeilijk heeft in de stad, dus er lijken grenzen aan de mate of aard van urbanisatie die de merel kan tolereren.

Er bestaan verschillende hypothesen over de oorzaak van de afname in het stedelijk gebied. Opvallend is dat ook andere vogelsoorten die veel op de bodem foerageren, zoals zanglijster (*Turdus philomelos*) en heggenmus (*Prunella modularis*), hier op lange termijn een afname laten zien. Goede cijfers ter onderbouwing ontbreken, maar een verminderde oppervlakte 'groene tuinen' speelt wellicht mee. Daarnaast is het aantal gevleugelde predatoren in de stad toegenomen en bereiken tegenwoordig juist in urbaan gebied de hoogste dichtheden. Dat geldt bijvoorbeeld voor de ekster. Ook het aantal huiskatten is sinds de jaren zeventig toegenomen, vooral merkbaar in tuinen en parken in bewoond gebied, waar de huiskat lokaal de meest talrijke carnivoor is geworden.

Tussen 2000 en 2015 nam in Europa de sterfte door kattenpredatie bij tuinvogels met minstens 50% toe. Tenslotte vonden diverse studies een positief effect van neerslag, zowel op het broedsucces als de overleving. Neerslag heeft een positief effect op het aanbod van regenwormen in de toplaag van de bodem. Een langlopende studie in Polen liet zien dat de lengte van

het broedseizoen positief beïnvloed werd door de totale neerslag in april-juni. In Nederland ging het droge voorjaar van 2022 inderdaad samen met een relatief laag nestsucces, maar alleen in het stedelijk gebied. De verwachting is dat klimaatverandering in onze contreien tot steeds warmere en drogere voorjaren en zomers zal leiden, zoals die optraden in 2018-2020. Dit zou van negatieve invloed kunnen zijn op de toekomstige ontwikkeling van de merelpopulatie.

Het organiseren van een 'Jaar van' blijkt een succesvolle manier om, in ieder geval tijdelijk, veel gegevens over nestsucces te verzamelen. Meer kennis over broedsucces is een cruciale stap in het begrijpen waarom aantalsveranderingen plaatsvinden. Het 'Jaar van de Merel' heeft veel nieuwe gegevens over reproductie opgeleverd, maar de zoektocht naar de oorzaken van de aantalsveranderingen is nog maar net begonnen. Op zoek naar antwoord op vragen zoals: wat is

het effect van het natte voorjaar van 2024 op broedsucces en sterfte; en wat is het effect van virusziekten op de merelpopulatie?

Annelies Speksnijder

Bron: Chris van Turnhout, Bernice Goffin & Jurrian van Irsel (2024). 'Broedresultaten van Merels in het bos en in stedelijk gebied – leefgebieden met afwijkende populatietrends'. *Limosa* 97.1, pp 1-11.

Natuurcafé 2024

Nieuw in ons activiteiten programma

Van idee tot nieuwe activiteit. Begin 2024 heeft onze IVN afdeling Vecht en Plassen met het Streekmuseum Vredegoed besproken of we meer activiteiten samen zouden kunnen doen in 2024. Eén van deze ideeën was een Natuurcafé organiseren. Het idee was om bijvoorbeeld de 1e (of 2e, 3e, 4e) zondag van de maand in juni/juli/augustus/september een gezamenlijk café te organiseren met aandacht voor het Streekmuseum en de natuur. Doelgroepen: wandelaars, fietsers, bezoekers museum en anderen die in de buurt zijn. Maar ook een ontmoetingspunt voor alle IVN leden en de gidsen. We hebben dan als afdeling een extra mogelijkheid om elkaar te zien en te spreken zonder iets te moeten afspreken. Het idee hebben we samen nog verder uitgewerkt en besproken in de besturen van IVN Vecht en Plassen en het Streekmuseum. Beide besturen vonden het een goed idee om dit te gaan organiseren en te kijken hoe dat ging lopen.

Wat was de opzet?

We kiezen de 1e zondag van de maand: zondag 2 juni, zondag 7 juli – Sterrenkijken (dat is ook de landelijke Zonnekijkdag), zondag 4 augustus, zondag 1 september. Het streekmuseum is sowieso geopend van 13u tot 17u. Het natuurcafé is open van 14u tot 17u.

IVN gidsen verzorgen de natuuronderwerpen. Door een informatiestand aangevuld met kleine excursies. Aanmelding is niet nodig. Qua PR gebruiken we alle kanalen die we kennen en hebben. Zondag 2 juni viel af want het was helaas te kort dag om het op tijd te organiseren. We hadden de volgende onderwerpen bedacht:

7 juli: Zonnekijken, het is dan ook landelijke Zonnekijkdag, flora en fauna op het boerenerf (vlinders, zaden en bladeren), vogels kijken in de polder achter de boerderij

4 augustus: zonnekijken, hele middag, insecten spotten op het terrein, wandelende takken bekijken (hele middag), waterbeestjes scheppen, wildplukthee maken, flora en fauna op het boerenerf (vlinders, zaden en bladeren), vogels kijken in de polder achter de boerderij.

1 september: zonnekijken, hele middag, insecten spotten op het terrein, rivierkreeften bekijken (hele middag), flora en fauna op het boerenerf (vlinders, zaden en bladeren), vogels kijken in de polder achter de boerderij.

Hoe is het gelopen?

7 juli was erg regenachtig, zonnekijken ging gewoon niet en er was weinig aanloop. Dit was eigenlijk een soort generale repetitie; 4 augustus was een prima middag, we hadden aardig wat bezoek en aanloop ook omdat we op Radio M een uitnodiging voor een interview kregen in de ochtend. Diverse mensen kwamen als gevolg daarvan langs. En er waren veel wandelaars en fietsers die interesse toonden voor onze onderwerpen. Veel één op één uitleg. Ook het museum werd de hele middag bezocht; 1 september was ook een prima middag, nog meer bezoek en aanloop dan op 4 augustus. We konden nu zonnekijken (eindelijk), we hadden ook rivierkreeften erbij en ons standje was weer verder aangekleed met o.a. veel zoekkaarten. Nadeel was wel dat het een hele warme dag was waardoor een bezoek aan ons Natuurcafé misschien niet voor de hand liggend was.

Korte evaluatie en vervolg: 1 september hebben we na afloop nog een korte evaluatie gedaan met alle vrijwilligers. De conclusie was dat we het heel leuk vonden om te doen en dat we dit zeker zien zitten voor volgend jaar, misschien zelfs dan van mei t/m oktober. We kunnen dan meer onderwerpen laten zien en de regelmaat van 1^e zondag in de maand kan dan hopelijk een begrip worden voor onszelf en de buitenwereld. Er zijn zeker verbeterpunten. We moeten naast het marktidee, een goede structuur opzetten voor de mini excursies, bijvoorbeeld met een klok die aangeeft wanneer de volgende mini excursie is. Dat is vooral nodig voor de onderwerpen waar op een standje niet zoveel te zien is en waarvoor je een mini excursie nodig hebt om uitleg te kunnen geven.

Wie was er allemaal betrokken? Allereerst de Natuurgidsen in Opleiding die bijzonder enthousiast waren en een flinke bijdrage leverden voor het Vogelspotten en de flora en fauna: Annemieke Bron, Sonja Hilhorst, Barbara Panhuijzen, Peter Janknegt, Diet Vos, Anne-Marieke Koot en Anne-Marie Wesseling; Marijke Zoetelief met de waterdiertjes en de wildthee (lekker); Ton Lindemann voor het Zonnekijken, ging net zolang door tot we eindelijk de zon zagen; Hans van Loenhoud met rivierkreeften (uit Kockengen) en wandelende takken (niet uit Kockengen); Sylvia Verschueren met haar prachtige insecten foto's en materiaal; Alieke van Dijken en Kees Goossen voor de overall coördinatie en organisatie en het IVN kraampje; Bert van der Tol voor alle ondersteuning op Vredegoed; alle betrokken Vredegoed vrijwilligers en de rondleiders van het museum.

Al met al best een hele ploeg om dit voor elkaar te krijgen maar met een heel mooi resultaat. Applaus voor onszelf en volgend jaar gaan we het nog leuker maken.

Voor verdere informatie zie onze website: <https://www.ivn.nl/afdeling/vecht-en-plassengebied/natuuractiviteiten/natuurcafe/>

*Natuurcafé
Kees Goossen, Alieke van Dijken*

streekmuseum

VREDEGOED

Vecht en plassen actief

Verse natuurgidsen!

Zaterdag 9 september zaten we met mooi nazomerweer in de open schapenstal van boerderij Vredegoed voor de feestelijk diploma-uitreiking van de nieuwe natuurgidsen.

We hebben weer 14 nieuwe gidsen!

Na anderhalf jaar buffelen – met opdrachten als het biologisch moment, mini-excursies, opstellen persbericht, groepsopdracht, een ommetje, 4-seizoenenproject, leesbaar landschap en de stage bij een werkgroep - zit het erop. Ze hebben het gehaald en werden daarom flink in het zonnetje gezet. Behalve deze 14 geslaagden zijn er ook nog enkele cursisten die de opleiding om verschillende redenen (nog) niet afgemaakt hebben. We hopen dat al deze gediplomeerde en niet gediplomeerde mensen uit deze enthousiaste NGO lichting actief blijven in de club en daar hun plekje vinden. Een aantal van hen is trouwens al druk bezig met het geven van excursies of in diverse werkgroepen. Met kennis van Noorderpark, stadsecologie, boerennatuur, de Waterlinie, Wielrevelt, Amelisweerd, vogels, paddenstoelen en waterbeestjes en nog veel meer.

Genodigd bij deze bijeenkomst waren ook alle betrokkenen bij de NGO: de mentoren, de stagebegeleiders, het bestuur en natuurlijk het opleidingsteam. Het werd een gezellige middag met drankjes en een heerlijk buffet en het bleef gezellig tot in de zomerse avond. Fijn dat de opleiding klaar is, maar we zullen het ook een beetje gaan missen.

Willie van Emmerik

Gedichtje van Toon Hermans dat Ineke voordroeg:

*Het Bos
Zoals wij mens geworden zijn
Werden zij bomen
Dezelfde pijn, dezelfde vreugd,
Dezelfde dromen.*

Zomeractiviteiten Stadsnatuur 2024

In de zomer liggen veel IVN-activiteiten stil omdat iedereen met vakantie is. In de aanloop naar de zomer is dat anders; zowel in de binnenstad (safari, stadsnatuur) als daarbuiten (fort Ruigenhoek - samen met Tweetakt - en de Voorveldse polder (vleermuizen)). We hadden het druk en we hadden er lol in. Met vier NGO-deelnemers kan je zoveel meer. Meestal bekijken we meer planten dan dieren, maar andersom pakt soms verrassend uit. Bij de stadssafari ging het dit jaar zo: ondanks een (belangrijke) voetbalwedstrijd, het minder goede weer en een vrijdagavond waren we met twaalf deelnemers en drie gidsen. De beoogde speurtocht naar dieren of sporen daarvan bleek door het matige weer lastig. Menig dier verstopte zich. Alleen de meerkoeten zwommen langs en lieten hun jong achter op het nest op de ondergelopen boot, lekker droog onder een brug ... De fossielen lieten zich door het vochtige weer goed zien, dus dat viel dan weer mee. Maar door fauna aan te vullen met flora, als er maar een dierennaam inzate, ging het steeds beter: zoals tongvaren, paardenbloem, koekoeksbloem en leeuwenbek.

En toen volgden de slangenmuur, de oranje leeuw en de stenen ezelsoren van Midas. Een olifantspaadje kwam ook nog voorbij. Plus nog zachte ezelsoren als plant (Stachys byzantina 'Silver Carpet'). Al met al een heel andere manier van naar planten en bomen kijken! We werden er steeds beter in.

Aan het eind toostten we op de langste dag en deden de vroedmeesterpadden daaraan mee: hoe luider wij spraken des te harder lieten zij zich horen. We stonden dan ook bij de oude Hortus.

Het was een geslaagde avond; op naar de volgende 10 jaar stadssafari (die ik in de archieven voor het eerst in 2013 tegenkwam, o.l.v. Harm Dotinga.)

Werkgroep Stadsnatuur/ Titia Kan

De volgende werkgroepen hebben behoefte aan nieuwe leden:

De paddenstoelen werkgroep, zij komen van september tot en met half december op vrijdagochtend bijeen voor een excursie. Er worden minimaal 3 excursies voor publiek georganiseerd, waarbij verwacht wordt dat alle leden van de werkgroep hierbij betrokken zijn.

Bij interesse kun je contact opnemen met Hanni Mik: paddenstoelen@ivnvechtplassen.nl

de vleermuiswerkgroep, zij gaan er met name in de schemering op uit om vleermuizen te monitoren. Je kunt contact opnemen met Hettie Luijten: vleermuizen@ivnvechtplassen.nl

de natuurkoffer, wij gaan met materialen uit de natuur naar het verzorgingshuis de AA in Breukelen. In Breukelen zijn we met voldoende mensen, maar heb je interesse om naar een ander verzorgingstehuis te gaan, dan zijn wij bereid om je hierbij te

ondersteunen. Je kunt contact opnemen met Truus Lefebber: natuurkoffer@ivnvechtplassen.nl

de Bres, de redactie van de Bres is op zoek naar redacteurs en iemand die het interview, dat in iedere Bres staat, wil gaan verzorgen. Contactpersoon: Jan van Schooten: debres@ivnvechtplassen.nl

de Commelinhof, de Commelinhof is een stinzentuin, gelegen in het park Vechtenstein in Maarssen.

Een stinzentuin houdt in dat er in het vroege voorjaar de meeste voorjaarsbloeiers zoals o.a. sneeuwkllokjes, crocussen, scilla's volop bloeien. Daarom is deze tuin van half februari tot half mei op zondag open voor het publiek. Op deze dag zijn 2 vrijwilligers aanwezig.

De werkgroep Commelinhof is het hele jaar elke vrijdagochtend werkzaam in de tuin. Vanaf 10.00 uur tot 13.00 wordt er gewerkt. En ondertussen is er een koffiepauze waarbij gekletst wordt. Ook proberen we elk jaar een bezoek te brengen aan een andere stinzentuin in de buurt. Het is een leuke werkgroep waar ieder met plezier aanwezig is.

De werkzaamheden variëren van het onderhouden van de paden zoals het verwijderen van het onkruid. Maar ook het snoeien en het verwijderen van overtallige planten in de perken en het planten van bollen of planten. Wanneer je interesse hebt, ben je altijd van harte welkom op de vrijdagochtend dan maak je gelijk kennis met de werkgroep. Specifieke plantenkennis is niet noodzakelijk. De werkgroep praat je graag bij. Voorop staat bij ons het plezier hebben om mee te werken aan het onderhoud van deze mooie specifieke plek. Maar kan je niet op vrijdag maar je wil wel meehelpen, maak dan een afspraak. Als je de tuin ziet, is het makkelijk uit te leggen wat er allemaal te doen is. Contactpersoon Minke Schröder: commelinhof@ivnvechtplassen.nl,

het bestuur, wij zijn op zoek naar een bestuurslid en iemand die tzt het secretariaat wilt overnemen. Meer informatie bij Truus Lefebber: secretariaat@ivnvechtplassen.nl.

Tikkie en QR-codes

"Kan ik ook pinnen?"

Aan het eind van een excursie zijn we gewend om de deelnemers te vragen of ze een kleine bijdrage willen geven als blijk van waardering. Steeds vaker zien we dan dat mensen enthousiast zijn en best iets willen geven, maar ... geen contant geld bij zich hebben. Omdat onze natuurvriendelijke huisbank Triodos geen ondersteuning biedt voor ons als 'zakelijke' klant om een online betaalverzoek aan te maken, liepen we daardoor best wel geld mis; geld dat we goed kunnen gebruiken om onze vereniging draaiende te houden.

Gelukkig is de situatie nu veranderd. Je kunt tegenwoordig gebruik maken van de bekende Tikkie van ABN AMRO, ook als je daar geen eigen rekening hebt. Dat was voorheen een eis, maar sinds kort kun je ook als klant van een andere bank Tikkies aanmaken. En dat hebben we nu geregeld!

Hoe werkt het?:

we hebben twee QR-codes gemaakt voor onze vereniging, een code voor een algemene donatie en een code voor een bijdrage na afloop van een excursie. Deze QR-codes staan op de hoofdpagina van onze website www.ivn.nl/afdeling/vecht-en-plassengebied. Dus vanaf elke computer en elke smartphone kun je ze gebruiken. Deze codes gaan we later ook op ons drukwerk zetten. Iedereen kan met de foto-(of QR-)app van zijn telefoon de betreffende QR-code scannen en komt dan op een webpagina van Tikkie, waarmee de betaling kan worden uitgevoerd. We hebben het zó ingericht dat de mensen een zelfgekozen bedrag kunnen overmaken; ze zitten niet aan een bepaald bedrag vast.

Hoe kan ik de QR-code het beste gebruiken als gids? Er zijn verschillende mogelijkheden, hier de twee eenvoudigste:

Ga als gids op je telefoon naar onze website (<https://www.ivn.nl/afdeling/vecht-en-plassengebied/>) en laat de Excursie QR-code zien op je telefoon. Deelnemers kunnen dan de code scannen, daarmee start de Tikkie en kunnen ze een bedrag invullen en geld overmaken; je kunt ook de afbeelding van de Excursie QR-code thuis via je PC of laptop uitprinten zodat je deze op papier mee kunt nemen bij een excursie en na afloop aan de deelnemers kunt tonen om te scannen.

Onze penningmeester kan dan meteen de volgende dag zien wat er is na een bepaalde excursie is binnengekomen. Het is allemaal nog nieuw, dus we zijn heel benieuwd hoe het gaat lopen. Heb je vragen of opmerkingen over de QR-codes of wil je jouw ervaring ermee delen, neem dan contact op met het bestuur via secretariaat@ivnvechtplassen.nl.

Tikkie Algemeen

Tikkie Excursiebijdrage

De werkgroepen in het Vecht en Plassengebied

Paddenstoelenwerkgroep

Contactpersoon:

Hanni Meulemans

Email: paddenstoelen@ivnvechtplassen.nl

In het najaar iedere vrijdagochtend op paddenstoelenjacht

Jeugdwerkgroep en scharrelkids

Contactpersoon: Marijke Zoetelief

Email: jeugd@ivnvechtplassen.nl

Werkgroep Commelinhof

Contactpersoon: Minke Schröder-Baron

Email: commelinhof@ivnvechtplassen.nl

Gehele jaar iedere vrijdagochtend open voor onderhoud.

Voor het publiek op zondagmiddag van half februari tot half mei open.

Adres: Park Vechtenstein, Maarssen

Waterwerkgroep

Contactpersoon: Marijke Zoetelief

Email: water@ivnvechtplassen.nl

Vleermuizenwerkgroep

Contactpersoon: Hettie Luijten

Email: vleermuizen@ivnvechtplassen.nl

Wandelingenwerkgroep

Contactpersoon: Willemien Valewink

Email: wandelgroep@ivnvechtplassen.nl

Werkgroep excursies

Contactpersoon: Truus Lefebber

Email: excursies@ivnvechtplassen.nl

Aanvraag excursies: Truus Lefebber

Email: secretariaat@ivnvechtplassen.nl

Vogelwerkgroep

Contactpersoon: Joop Bouwman

Email: vogels@ivnvechtplassen.nl

Werkgroep Stadsnatuur

Contactpersoon: Titia Kan-Boot

Email: stadsnatuur030@ivnutrecht.nl

Werkgroep Geopark

Contactpersoon: Annelies Speksnijder

Email: geopark@ivnvechtplassen.nl

Werkgroep natuurkoffer

Contactpersoon: Truus Lefebber

Email: natuurkoffer@ivnvechtplassen.nl

Werkgroep Leidsche Rijn

Contactpersoon: Jan-Willem van der Reek

Email: leidscherijn@ivnvechtplassen.nl

Het bestuur

Voorzitter: Hans van Loenhoud

Email: voorzitter@ivnvechtplassen.nl

nlSecretaris: Truus Lefebber

Email: secretariaat@ivnvechtplassen.nl

nlPenningmeester: Terenia de Reus

Email:

penningmeester@ivnvechtplassen.nl

Bankrekening: Triodosbank

NL28 TRIO 0788 8854 99 t.n.v.

IVN afd. Vecht en Plassengebied

Bestuursleden: Kees Goossen,

Anina Jonker

Contactpersonen vanuit het

bestuur naar de werkgroepen

Hans: stadsnatuur, regio, Leidsche Rijn

Truus: NGO, vogel en vleermuis,

activiteiten, wandelwerkgroep

Terenia: paddenstoelen,

Commelinhof

Monique: jeugd en water,

vertrouwenpersoon,

communicatie, activiteiten

Kees: natuurcursus, regio,

communicatie, activiteiten

Vertrouwenpersoon

Tineke Schermerhorn

Haar emailadres is

vertrouwenpersoon@ivnvechtplassen.nl

Nog wat werkgroepen

Werkgroep communicatie

Contactpersonen

De Bres: Jan van Schooten

Email: debres@ivnvechtplassen.nl

PR en communicatie: Anina

Jonker, Truus Lefebber, Kees Goossens

Email:

communicatie@ivnvechtplassen.nl

nlWebsite: Richard Tukker

Email: webmaster@ivnvechtplassen.nl

Social media: Anina Jonker,

Aleysha Korver

Email: social@ivnvechtplassen.nl

De Bresbrief: Anina Jonker,

AnneMarie Beekman

Email: nieuwsbrief@ivnvechtplassen.nl

Cursuswerkgroepen

Werkgroep natuurcursus

Contactpersoon: Kees Goossens

Email: natuurcursus@ivnvechtplassen.nl

Werkgroep Stadsnatuur

Contactpersoon: Joke van der Ham

Email: stadsnatuur030@ivnvechtplassen.nl

Werkgroep

Natuurgidsenopleiding

Contactpersoon: Joop Bouwman

Email: natuurgidsenopleiding@ivnvechtplassen.nl

Werkgroep moestuinieren

Contactpersoon: Richard Tukker

Email: moestuiniieren@ivnvechtplassen.nl

Van de ledenadministratie

In de afgelopen periode hebben wij zes nieuwe leden mogen verwelkomen sinds het verschijnen van de vorige Bres

De nieuwe leden zijn:

Carla Lindelauff

Jonas Schepens

Conny van der Neut

Anneke Nusselder

Ady Hoytink

Dorien Stemerding

Ik wens jullie namens de andere leden van harte welkom en ik hoop dat jullie veel plezier zullen hebben van het lidmaatschap.

Van twee leden hebben we afscheid genomen in deze laatste periode. Waarvan één helaas door overlijden. We groeien gestaag door. Laten we van deze herfst gaan genieten in de natuur.

Excursie rugzak en vlag

De volgende personen hebben een excursie rugzak en vlag. Hanni Meulemans, Titia Kan-Boot, Hettie Luijten, Marijke Zoetelief en Ineke van Werven.

Online media afdeling:

www.ivn.nl/vecht-en-plassengebied

www.facebook.com/ivnvechtplassen

<https://www.facebook.com/groups/292630307552505>

Stadsnatuur Utrecht:

www.ivn.nl/ivnstadutrecht

www.facebook.com/groups/ivnstadutrecht

www.instagram.com/ivnstadutrecht

www.twitter.com/ivnstadutrecht

Natuurwekdag in de Commelinhof

Aan de heer/mevrouw:

www.editoo.nl

Indien onbestelbaar dan graag retour zenden aan:
Ledenadministratie IVN Vecht en Plassengebied, t.a.v. Eugenie Weenink, Boomstede 505, 3608 BK Maarssen